

Protokoll 10/2024

fört vid Norra innerstadens stadsdelsnämnds sammanträde
torsdagen den 24 oktober 2024 kl. 18:00-19:20,
Väderkvarnens samlingsal, Brunngatan 26

Ledamöter

Petter Martinsson (S) Ordförande
Petra Gardos Ek (M) 1:e vice ordförande
Anna Ekström (S)
Bengt-Olov Tengmark (S)
Noor Karim Löfgren (S)
Tomas Dillén (V)
Camille Gelfgren (V)
Amelie Langby (M)
Anders Lindman (SD)
Linnéa Sandström Lange (L)
Maria Walter (MP) ersätter Vakant (MP)
Fredrik Strömsten (M) ersätter Magnus Granat (M)
Göran Råsmar (C) ersätter Daniele Fava (C)

Ersättare

Sanna Eliasson (S)
Ola Olsson (S)
Luna Recabarren (S)
Jaime Barrios (V)
Linnea Jonsson Axelsson (V)
Ann-Christine Carlberg (SD)
Gaby Roseen (KD)

Övriga närvarande

Jesper Ackinger Stadsdelsdirektör
Adam Berglund Förvaltningssekreterare
Gosia Holmberg Avdelningschef
Maria Härenstam Avdelningschef
Cornelia Schroeder Lundberg Avdelningschef
Nina Svensson Nämndsekreterare
Vlasta Marcikic Avdelningschef

Paragraf

§12

Sekreterare

Nina Svensson

§ 12**Remiss av Klimathandlingsplan 2024-2030**

NI 2024/987

Beslut

1. Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har fått Klimathandlingsplan 2024-2030 på remiss för yttrande till kommunstyrelsen senast den 25 oktober 2024. Stadens innevarande Klimathandlingsplan 2020-2023 löpte ut under 2023 och har reviderats parallellt med att stadens Miljöprogram reviderats. Stadens klimatambitioner och målen om att inkludera klimaträttvisa, delaktighet och konsumtionsperspektivet har lett till en bredare ansats i den reviderade planen. Omställningsområdena beskrivs i varsitt avsnitt och planen innehåller även cirka 140 åtgärder. För varje åtgärd finns ansvariga nämnder och bolagsstyrelser utpekade, endera som huvudansvariga eller som delansvariga. Förvaltningen berörs av totalt 30 åtgärder, varav 9 som huvudansvarig för planering, genomförande och uppföljning. För övriga 21 åtgärder är förvaltningen delansvarig och bidrar i genomförandet under ledning av utpekad nämnd.

Förvaltningen är positiv till den föreslagna Klimathandlingsplan 2024-2030 med syfte att minska utsläppen såväl i staden som globalt. Då revideringen har skett parallellt med revideringen av stadens miljöprogram blir kopplingen mellan dokumenten tydlig, vilket är positivt. Förvaltningen upplever dock att handlingsplanen skulle kunna förenklas och kortas ner för att bli mer kraftfull. Remissversionen har en mer visionär och utforskande karaktär.

Yrkanden

Petra Gardos Ek m.fl. (M) yrkar:

1. Att avstyrka förslaget till klimathandlingsplan.
2. Att därutöver anföra:

Stockholm ska vara en av världens ledande städer vad gäller klimatomställning. Just därför menar Moderaterna att det är av största vikt att klimatomställningen både är effektivt,

upplevs som legitim av stockholmarna samt kombinerar minskade klimatutsläpp med ökad tillväxt och en mer levande stad.

Moderaterna menar att den rödgröna majoritetens införande av miljözon klass 3 i City – om mindre än två månader – är ett tydligt exempel på när staden gör fel utifrån alla de områden vi bedömer som viktiga. Miljözonen är inte effektiv för att minska luftföroreningarna (då de snare kommer flytta från city till omgivande områden än minska dem). Den lär inte leda till en snabbare omställning av bilflottan då Stockholm ännu ligger under EU:s mål vad gäller tillgänglig laddinfrastruktur. Stockholmare som hittills tillfrågats har ställt sig kritiska till det hastiga införandet och det lokala näringslivet har överklagat införandet med hänvisning till att de varken lyssnats på under beslutsprocessen och att införandet riskerar 1500-2000 jobb i City. Miljözonen klass 3 i City riskerar bli ett avskräckande exempel på hur man effektivt tar död på en stadskärna och försvårar för inte minst Stockholms småföretagare.

För att minska Stockholms klimatavtryck är elektrifieringen av vägtransport avgörande kombinerat med att fånga in och lagra koldioxid. Stockholm kan och bör göra mer hållbara och klimatsmarta inköp och upphandlingar – med respekt för stockholmarnas skatteintäkter och att detta behöver ske så kostnadseffektivt som möjligt.

Både Miljöprogrammet och Klimathandlingsplanen aktualiserar frågan om kommunal rådighet. Stockholms stad har ett stort och viktigt ansvar att minska sina egna konsumtionsbaserade utsläpp och möjliggöra mer cirkulära kretslopp. Men att på kommunal nivå ha rådighet över vilka/hur mycket varor stockholmarna konsumerar är varken önskvärt eller möjligt. Medan stadens miljöprogram ska ta sikte på att genomföra mer hållbara upphandlingar och inköp i de egna verksamheterna, är liknande mål för stockholmarnas konsumtionsbaserade utsläpp dömda att misslyckas och heller inte önskvärt i en öppen och frihandelsvänlig ekonomi.

Vad gäller en rättvis och inkluderande omställning vill Moderaterna lyfta problemet med att allt för många stockholmare upplever det offentliga rummet som uttryckt. Det är utifrån den här parametern också tragiskt att styret i Stockholms stad inte gjort mer för att förhindra de massiva neddragningarna av kollektivtrafiken kombinerat med historiska prishöjningar av densamma. Det försvårar både deltagandet i resten av staden och samhället för tiotusentals

stockholmare och gör även deras chanser att vara en del av omställningen betydligt mindre.

Göran Råsmar (C) yrkar:

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande:

Klimatet är vår tids ödesfråga. Klimatarbetet måste drivas både i EU och i Sverige, såväl som lokalt här i Stockholm. Stockholm ska vara en klimatpositiv stad senast 2030 och en fossilbränslefri stad senast 2035. Staden ska vara en fossilfri organisation senast 2030 och trafiken i Stockholms innerstad ska vara utsläppsfri senast år 2030. För att målen ska kunna nås behöver vi jobba på flera fronter samtidigt, dels med ny teknik genom bolaget Stockholm Exergi som kan fånga in och lagra koldioxid, dels fasa ut fossila bränslen genom kraftfulla incitament, beteendeförändringar och energieffektiviseringar.

Generellt sett finner vi ambitionsnivån i den föreslagna klimathandlingsplanen tillräcklig men däremot saknas reell handlingskraft. Vilket är precis det som Stockholm och klimatet behöver. En handlingsplan utan konkreta förslag på nödvändig handling reduceras snarare till ännu en skrivbordsprodukt som i slutändan kommer att göra endast marginell, om ens någon, skillnad för klimatet. Vi kan bland annat läsa om flertalet målsättningar utan förutsättningar. Exempelvis förslaget att halvera utsläppen från konsumtion jämfört med 2019. Där har Stockholms stad relativt små möjligheter att ensamt göra så stor skillnad. Förslaget sätter alldeles för stor tilltro till att genom ”samverkan” med andra myndigheter och genom ”kommunikation” lyckas förändra stockholmarnas beteenden att halvera sina utsläpp från konsumtion.

Vidare saknas tydliga och transparanta kostnadsanalyser – det är exempelvis orealistiskt att skrota en fungerande maskinpark redan till 2025 – både ur ekonomisk och teknisk synvinkel.

Centerpartiet ser också en brist i att programmet saknar konkreta mål om hur mycket koldioxid som ska fångas in genom bio-CCS för att minska utsläppen. Bio-CCS är ett mycket viktigt verktyg som borde ges mer utrymme i klimathandlingsplanen.

Ett ytterligare område där förslaget till klimathandlingsplan är bristfälligt rör matens roll för en hållbar omställning. Detta trots att matkonsumtionen i Stockholm står för 15 procent av konsumtionsutsläppen. Centerpartiet tycker att ett stadsövergripande mål om hundra procent svenskt vid matupphandling, där så är möjligt, behövs. Dessutom tycker vi att klimathandlingsplanen borde ta fram initiativ för att öka andelen viltkött. Ur ett klimat- och hälsoperspektiv innebär viltkött kortare transporter samt att köttet är fritt från antibiotika, färgämnen, nitrit och andra tillsatser. Centerpartiet beklagar också att bland de 133 remissinstanser som styret har valt att skicka klimathandlingsplanen till så finns inte några av de viktigaste samhällsaktörerna inom livsmedel och matproduktion såsom LRF, Lantmännen och Livsmedelsföretagen med. Det var tydligen viktigare för den styrande majoriteten att skicka klimathandlingsplanen på remiss till Instagramkontot ”Medveten_i_stan”.

En långsiktigt hållbar klimatpolitik förutsätter både delaktighet och ett brett folkligt stöd. Ska vi klara omställningen i Stockholm, måste vi genomföra den på ett sätt som gör att olika människor och branscher kan känna sig involverade; att alla känner att de blir vinnare om de deltar i klimatomställningen. Delaktigheten skapar grunden till samhällsförändringarna. Alternativet – en omställning som bara omfattar vissa, men där andra grupper ställs utanför eftersom de inte har råd eller möjlighet att ställa om – riskerar att leda till motreaktioner, kortsiktiga svängningar i politiken och bristande långsiktighet. Istället för klimatomställning får vi politikomsvängning. Centerpartiet vill att Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalet. Klimathandlingsplanen bör spela en avgörande roll för att nå detta.

Linnea Sandström Lange (L) yrkar:

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att utöver det anföra följande:

Som landets största kommun och tillväxtmotor, vilar ett stort ansvar på Stockholms stad att gå före och visa vägen i klimatomställningen. Liberalerna är positiva till att en klimathandlingsplan för staden tas fram och välkomnar dess högt ställda mål. Ska vi lyckas krävs det både hög ambition och genomförbarhet.

Att planen har ambition framgår tydligt, däremot genomförbarhet och konkretisering är något som behöver framgå tydligare.

Liberalerna efterfrågar en tydligare åtgärdsplan i hur den styrande majoriteten avser implementera, så att klimathandlingsplanen blir verklig politik med en reell påverkan på vårt klimat i positiv riktning.

Här har Liberalerna lyft elektrifiering som ett konkret förslag för att nå stadens mål. Vi ser att det finns stora behov av att öka ambitionen i att rulla ut fler laddstolpar, framförallt där människor har sina elbilar – exempelvis i flerbostadshus och garage.

Elektrifieringen kräver också tillgång till en klimatpositiv och pålitlig energikälla, stadens energimix ska därför utöver vind, sol och vatten även inkludera kärnkraft. Något vi saknar i gällande förslag. Ska vi lyckas med både elförsörjning och klimatmål så måste samtliga energikällor ges utrymme i stadens energimix.

Vidare menar Liberalerna att den tekniska utvecklingen oftast kommer från idérika entreprenörer och företag som driver på nya och innovativa lösningar för att möta klimatproblemen. Där ska staden ta en aktiv roll i att agera samarbetspart tillsammans med näringsliv för att utveckla stadens hållbarhets- och cirkulära arbete. Exempelvis finns det många inom bygg- och bostadssektorn som sitter på innovativa lösningar som skulle gynna både klimatet, staden och vårt näringsliv.

Liberalerna anser att den här klimathandlingsplanen är en bra start men med stort utrymme för förbättring och vi efterfrågar en större konkretisering av majoriteten för att omsätta planen till verklighet.

Anders Lindman (SD) yrkar:

1. Att avslå förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna anser att Stockholms stad skall ta en ledande roll i miljö- och klimatarbetet, och fungera som ett framstående exempel för andra. Varje skattekrona bör investeras i åtgärder som är samhällsekonomiskt lönsamma och som ger största möjliga minskning av utsläppen. Symboliska eller principiella insatser utan bevisad effekt skall

undvikas. Dessutom skall samtliga åtgärder regelbundet utvärderas för att säkerställa effektiviteten.

Stockholm skall även fokusera på att förbättra närmiljön genom att begränsa nybyggnation i grönområden, intensifiera arbetet med sanering av förorenade vattendrag och sjöar, samt kontinuerligt pröva nya metoder för att förbättra folkhälsan.

Staden bör inte ensidigt fokusera på att minska koldioxidutsläppen till varje pris, särskilt inte när marginalkostnaderna är höga. Istället bör Stockholm satsa på att utöka det internationella klimatbiståndet, bland annat genom att skicka experter inom miljö och energieffektivitet till utvecklingsländer.

Sverigedemokraterna har lagt fram ett alternativt Miljöprogram 2030, som bygger på dessa visioner och ambitioner. Därför föreslås en total översyn av den nuvarande klimathandlingsplanen.

Ersättaryttranden

Gaby Roseen (KD) lämnar följande ersättaryttrande till protokollet:

Stockholm klassas återkommande som en av världens mest gröna och hållbara städer, ofta som den mest hållbara i flera internationella rankingar. Det är inte konstigt med tanke på att stadens näringsliv bland annat består av världsledande aktörer inom innovation och grön teknik, framstegshungriga entreprenörer och IT-talanger från hela världen. Staden består till drygt två tredjedelar av grönblå ytor, till överväldigande del grönyta trots en mycket omfattande stadsutveckling i över ett decennium. Stockholmare är dessutom tredje bäst i världen att välja kollektivtrafik framför egen bil, de bor i energieffektiva bostäder och 98 procent av deras avfall återvinns eller blir till energi.

Tack vare teknikutvecklingen har staden bevisat att tillväxt i både ekonomi och befolkning kan gå hand i hand med minskad klimatpåverkan genom omställning, inte avveckling. Sedan år 2010 har stadens koldioxidutsläpp mer än halverats samtidigt som befolkningen vuxit med omkring 20 procent. Utsläppen av svaveldioxid och kolmonoxid, vilka historiskt sett utgjort ett stort problem, har minskat med mellan 86 – 94 procent sedan år 1990. Vissa föroreningar har minskat så pass mycket sedan 90-talet att de inte längre mäts. Stockholm är på rätt väg och omställningen går allt snabbare, särskilt inom transportsektorn som utgör en stor andel av kvarvarande utsläpp. Nära 75 procent av sålda bilar i Stockholm är

laddbara fordon vilket är en dubblering på bara 3 år. Sammantaget finns det många segrar för stockholmarna att vara stolta över.

Dock finns det fortsatt utmaningar att hantera för att uppnå en klimatneutral stad. När staden växer behöver byggsektorn ställa om, gammal industrimark saneras och hållbara bostäder byggas. När stockholmarna blir fler behöver förskolor och skolor fasa ut miljö- och hälsoskadliga kemikalier, sårbara grupper skyddas från effekterna av extremväder och möjligheten att göra smarta val i vardagen säkerställas. Här är vi eniga.

En ändamålsenlig, renodlad politik är en grundläggande förutsättning för att vinna acceptans från invånarna i en stad i omställning, samt deras förståelse för de åtgärder politiken utför med deras skattemedel. Symbolpolitiska åtgärder som försvårar vardagen, fördyrar arbetet och bara förflyttar utsläppen är därför inte bara ineffektiva, de riskerar även att bidra till ett motstånd mot en välbehövd omställning. Tyvärr innehåller styrets klimathandlingsplan mycket av denna symbolpolitik.

Exempelvis driver styret linjen att våra yngsta barn och äldsta äldre ska äta mer vegetariskt i klimat- och miljösyfte, istället för att utveckla deras måltider för att fler ska få i sig näringsriktig, god mat. Detta samtidigt som till och med stadens inköpskategori IT och kommunikation har högre klimatpåverkan än de måltider som staden serverar. Kristdemokraterna prioriterar att stadens unga och äldre ska få näringsrik och god mat, över styrets symbolpolitik som har ytterst marginell effekt på klimatet men som kan få ödesdigra konsekvenser för näringsintaget.

Även styrets ambition om att ”skapa utökade möjligheter för stockholmarna att hyra, reparera, byta, dela, låna eller ge istället för att köpa nytt”, är exempel på dålig symbolpolitik. Det specificeras inte i klimathandlingsplanen hur dessa möjligheter ska ”utökas”, men om det syftar till att staden ska tillhandahålla dessa tjänster så finns det redan privata aktörer som gör det. Kommuner får enligt kommunallagen inte heller bedriva verksamheter som är av en sådan karaktär att de typiskt sett tillhandahålls av andra aktörer, som till exempel det privata näringslivet.

Styrets klimathandlingsplan lägger också mycket vikt vid det som staden har mycket liten rådighet över. Framförallt avseende stockholmarnas konsumtionsbaserade utsläpp, som utgör ett stort fokus i styrets miljöpolitik. Stundtals fås

intrycket att styrets miljöpolitik går ut på att förvandla staden till en aktivistisk lobbyorganisation, med fokus på att förändra det staden inte har rådighet över. Ett talande exempel är den uttalade visionen om att staden ska ”arbeta aktivt med att påverka regeringen och regionen”, för att dessa ska ”ta sitt ansvar”. Detta bland annat i syfte att genomföra styrets önskade trafikminskning, vilken bara bedöms kunna genomföras till hälften med de verktyg som staden har rådighet över. Styrets klåfingrighet och aktivism är i detta avseende slående. Det åligger inte heller stadens att ”främja ett lokalt och regionalt semesterland” för stockholmarna. Stadens invånare är myndiga och borde anses kunna ta egna beslut om var de vill semestra, utan politiska pekpinnar.

Styrets aktivism och symbolpolitik speglas i försöken att flytta fokus från utsläpp och hållbarhet till socioekonomiska frågor, identitetspolitik och ifrågasättandet av vårt västerländska ekonomiska system. Detta är inte minst tydligt i skrivningarna om att dagens stockholmare skulle ha ärvt någon form av ”utsläppskuld” från tidigare generationer.

Stockholm har dock redan visat att tillväxt i såväl ekonomi som befolkning inte utgör hinder för att minska utsläppen eller ställa om, tvärt om. Det är tack vare det välstånd och den teknikutveckling som vårt västerländska ekonomiska system möjliggjort som vi kommit långt i omställningen. Kristdemokraterna ser mycket optimistiskt på att Stockholm återigen kommer klara de utmaningar vi idag står inför och vi kan göra det utan att vare sig styra över eller spåka världens mest hållbara invånare.

Beslutsgång

Ordföranden identifierar fem förslag till beslut: Förvaltningens förslag, förslag från Petra Gardos Ek m.fl. (M), förslag från Göran Råsmar (C), förslag från Linnea Sandström Lange (L) och förslag från Anders Lindman (SD). Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservationer

Petra Gardos Ek m.fl. (M), Göran Råsmar (C), Linnea Sandström Lange (L) och Anders Lindman (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Handlingar i ärendet

- NI 2024/987-2 Svar på remiss av klimathandlingsplan 2024-2030
- NI 2024/987-1.1 Bilaga 1. Klimathandlingsplan 2024-2030
- NI 2024/987-1.2 Bilaga 2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande

Signerat av

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Pétra Helena,Gardos Ek	2024-10-24
Alf Petter Henrik,Martinsson	2024-10-24